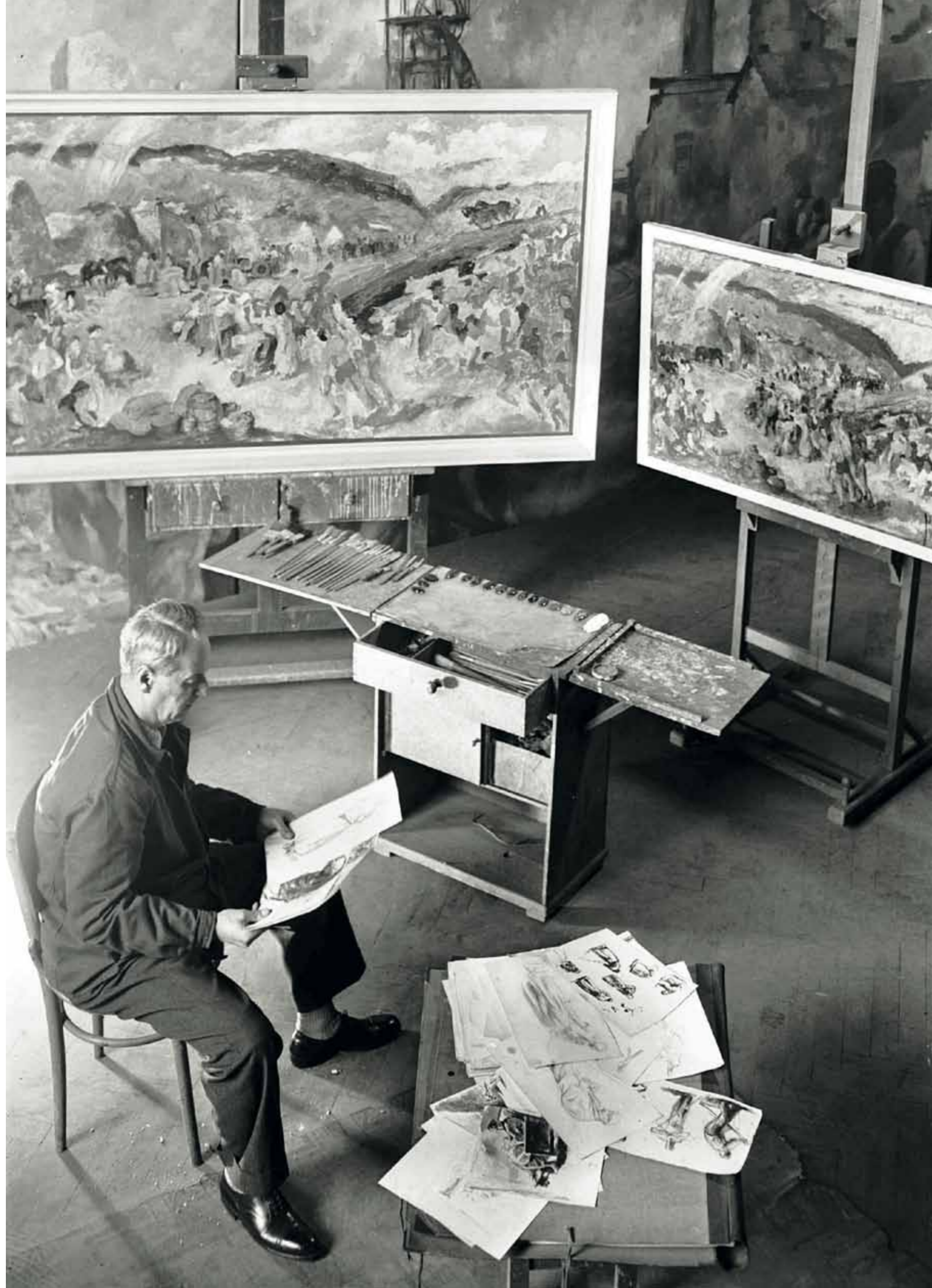

SZŐNYI ISTVÁN ÖSVÉNYEN

„Félkezünkön összeszámolhatjuk a mai magyar modern piktúrának valóban eredeti, irányító és vezető tehetségeit. Ebben a szűk, de előkelő vezérkarban a legjelentősebb helyek egyikét tölti be Szőnyi István, akinek markáns egyénisége és szuggesztív művészete már hét-nyolc év előtt iskolát teremtett kortársai között..”

Nº159

SZÖNYI ISTVÁN (1894-1960)

Ösvényen | Pathway, 1931

Olaj, falemez | Oil on woodboard, 60,5 x 101 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Szőnyi I. 1931

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

- | Szőnyi István festőművész és Beck Ö. Fülöp szobrászművész gyűjteményes kiállítása, Budapest, Tamás Galéria, 1932. március 13-28. (kat.: 17. Ösvényen)
- | A Munkácsy-Céh IV. Sorsolással egybekötött Reprezentatív Kiállítása, Budapest, Ernst Múzeum, 1932. április (kat.: 204.)

AUKCIONÁLVA | AUCTIONED:

- | BÁV 29. Képaució, Budapest, 1972. december (kat.: 309. tükörfordítva reprodukálva a katalógusban)

Kezdő ár | Starting price: 2 200 000 Ft / 5 500 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 5 000 000 Ft

Estimate: 9 000 – 12 500 EUR

1. Bikafüdtetés, háttérben a Dunakanyar, 1938
Fotó: Fortepan

2. Márfy Ödön: Dunakanyar magántulajdon

3. Bernáth Aurél: Pöstyéni híd, 1926 magántulajdon

4. Paul Cézanne: Ancey-i tó, 1896 körül The Courtauld Gallery, London

Szőnyi István negyedszáz új alkotással jelentkezett az 1932. év művészeti évadában. Az eseményre márciusban került sor Tamás Henrik galériájában, a két háború közötti időszak budapesti művészvilágának egyik legjelentősebb helyszínén. Tamás 1928 és 1943 között a korszak legkitűnőbb művészeinek biztosított nyilvánosságot, és Szőnyi a galéria által rendezett tizenhat kiállításon vett részt műveivel ezekben az években. A most aukcióra kerülő *Ősvényen* című kompozíció, az 1932 márciusában bemutatott kollekció három, legmagasabb értékre becsült darabjának egyike volt. Joggal, mivel igazi főmű.

Kárpáti Aurél az említett tárlat katalógusának előszavában, a következőképp méltatta a már ifjan is mesterként tisztelt Szőnyit: „Félkezünkön összeszámolhatjuk a mai magyar modern piktúrának valóban eredeti, irányító és vezető tehetségeit. Ebben a szűk de előkelő vezérkarban a legjelentősebb helyek egyikét tölti be Szőnyi István, akinek markáns egyénisége és szuggesztív művésze-te már hét-nyolc év előtt iskolát teremtett kortársai között, anélkül, hogy ezt különösebben akarta volna. Sőt, bizonyos mértékig szinte feszélyezte a nagy utána-buzdulás, az ő belső vívódások árán szerzett eredmé-

nyeinek könnyed, »népszerűsítése«. A fejlődés kényszerű impulzusán kívül nyilván ez a körülmény is hatékony szerepet játszott művészetének későbbi, gyökeres átalakulásában, szemléletmódjának és kifejező eszközeinek megváltozásában. Már emlékezetes nagy kollekciójának bemutatása jelezte az új irány-váltást: a formák plasztikus hangsúlyának s a domináló vörös szín hangos szólamának lehalkítását, a rajzos alakítástól való szabadulás vágyát, de különösen a tér- és fényhatások átírásának abszolút festői megoldást kereső tendenciáját. Most kiállított, reprezentatív anyaga a benső kérés teljében és a művészi előadás fölényes biztonságában mutatja be az új periódus legfrissebb és legértékesebb, java eredményeit.”

A Kárpáti által említett „hét-nyolc év előtti iskola”, az a hazai neoklasszicista vonulat volt, melyet a Magyar Nemzeti Galéria egy nagyszerű tárlattal, az *Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918-1928* című kiállításával, valamint annak tudományos katalógusával tárt a nagyközönség elé 2001-2002 fordulóján. A J. J. Winckelmann műtörténész által egykor megfogalmazott „nemes egyszerűség és csendes nagyság”, a 18. századi klasszicista irányt és annak 20. századi újklasszicista

változatát egyaránt jellemzi. Az antik példaképek követése, örökérvényű, harmonikus alkotások létrehozása volt az elsőrendű célja mind a klasszicista, mind pedig a modern újklasszicista művészeknek.

Az alapelvek azonossága azonban a kor-szellem és az aktuális stílusirányok eredőjének természetesen folyamatos változását, a hangsúlyok állandó mozgását mutatja.

Hátul a Pilis-hegység vonulatai, közepén a Duna kristályos víztükre, elől pedig három asszony megy a dolga után. Köznapi téma a Dunakanyarban, melyet Szőnyi olyan monumentális, nagyvonalú és pompás kompozícióban fogalmazott meg, mely tökéletesen kimeríti a winckelmanni „nemes egyszerűség és csendes nagyság” fogalmát. Szőnyi az *Ősvényen* című alkotásával formailag még az újklasszicista irányhoz kapcsolódott, a témaválasztással, a derűsen friss színvilággal és a szabadon oldott ecsetkezeléssel viszont már az azt követő újromantikus periódusát megelőlegező, a két korszak határán egyensúlyozó főművel vallott az élettérül választott Dunakanyar iránti olthatatlan vonzalmáról. Az *Ősvényen* tanúsága szerint, Szőnyi István valóban a huszadik századi modern magyar festészet egyik legjelentősebb művésze volt.

RUM ATTILA